

føre i § 99, om tyungen Henvendelse til Justitsministeriet, strider mod den hidtilværende Praksis. Naar man i Forhold, som meget hyppig forekomme under Skifte, har en udenlandsk Arving, mest i Nord- eller Sydamerika, og der trænges til Administrationens Medhjælp, henvende vi os altid til Udenrigsministeriet og faa ogsaa direkte Meddelelse fra dette. Jeg tror, at, naar man vil indføre den Regel, at Domstolene herefter ubetinget skulde henvende sig til Justitsministeriet, vil det være en Tilbagegang fra den nuværende Praksis.

Udkastet har en Paragraf, som indeholder en ganske ny Regel, at der skal være Adgang for Højesteret til at genoptage Sagen og forandre sin Dom. Det er en Bestemmelse, som Udkastet har fælles med Strafferetspleje-Loven, men i denne kan der siges noget til Forsvar derfor. Ved den borgerlige Retspleje derimod forekommer det mig, at Bestemmelsen er væsentlig utilraadelig. Man maa huske paa, at baade efter de hidtil gængse Forestillinger og efter det, der bør være Opfattelsen, maa man gaa ud fra, at, hvad der fastsættes af Højesteret, er den endelige og urokkelige Afgørelse. Det, der er kendt for Ret i en Dom, afgiver Grundlaget for en ny Retstilstand. Selv om der maatte opkomme Forhold, som kunde fremkalde Tvivl om Rigtigheden af, hvad der er senteret, eller endog stærk Formodning om, at noget andet burde have været kendt for Ret, er der grundet en privat Ret paa den Dom, der er afsagt, og denne Ret har sin Berettigelse som enhver anden. Jeg tror, at det vilde være noget forvirrende for den almindelige Retsopfattelse og en skadelig Nyhed, om vi gik dertil, at en Højesteretsdom kunde blive forandret.

I Forbindelse dermed vil jeg omtale, at der er aabnet en Adgang, noget begrænset, men dog en Adgang for Domstolene til med en vis Vilkaarlighed at rette i en afsagt Dom. Det forekommer mig noget betænkeligt. Bestemmelsen findes i § 110. Denne Myndighed til at rette i en Dom er, som sagt, begrænset, men det er umuligt at begrænse den saaledes, at den ikke let indebærer Farer. Det Resultat, en Domstol kommer til, bør være saa modent, at det ikke behøver bagefter at blive rettet. Jeg vil derfor ogsaa her tillade mig at fraraade, at vi gaa til den ny Lovregel, og jeg vil endogsaa sige, at jeg snarere vilde have, at man skulde indføre en anden lille Regel, nemlig en udtrykkelig Befaling om, at en Dom ikke maa afsiges udelukkende med en Doms-

slutning, men at en Dom først bør afsiges, naar baade Domsslutningen og Domgrundene ere fuldt udarbejdede. Jeg tvivler ikke om, at, skønt der ikke er nogen bestemt Lovforskrift derom, er dette i Virkeligheden den bestaaende Ret, men det er mig bekendt, at Praksis ikke paa alle Steder opfatter den bestaaende Ret saaledes, og at der findes Retter, hvor der afsiges Domme alene med udarbejdet Domskonklusion, som det kaldes, eller Domsslutning, som jeg hellere vil kalde det, uden at nogen Domsgrunde ere udarbejdede. Det er selvfølgelig muligt for en Dommer, der har sat sig grundig ind i Sagen, og som i Tanken grundig har bearbejdet Materialet, selv uden at have skrevet en Begrundelse, at forme en Slutning og være fuldstændig sikker paa, at denne er det rette Resultat af de Grunde, som han i Tankerne har lagt til Rette. Men fordi saadant er tænkeligt, er det dog ganske ubestrideligt, at man ved Udarbejdelse af Grundene ofte kommer til at tænke paa et Punkt, som man ikke var kommen i Tanke om, hvis man havde sprunget den skriftlige Udarbejdelse af Grundene over og var gaaet lige til Doms slutningen. Jeg tror derfor, man meget snarere her skulde indsætte en lille Regel om, at en Dom bør for at afsiges være udarbejdet saavel i Domsslutning som i Domsgrunde.

Naar jeg gaar efter Bestemmelsernes Følgerække, er der videre et Punkt, som jeg er lidt i Tvivl om; det er Bøderne for Udeblivelse fra Forlig. Bestemmelserne derom findes i Lovforslagets § 116. Under den nuværende Tilstand virke Bøderne for Forlig højst ubillig. Det er nemlig min Erfaring gennem langvarig Iagttagelse, at disse Bøder gaa kun ud over Smaafolk, som dels paa Grund af mindre Oplysning og dels, fordi de ikke kunne spendere en Dagløn for at give et forgæves Møde, blive undergivne denne Bøde, hvorimod disse Bøder aldrig gaa ud over de lidt bedre stillede, for hvem disse ugunstige Forhold ikke ere til Stede. Jeg har derfor lidt Betænkelighed ved, at Forligsbøderne bibeholdes. Nu bliver der jo ikke Forligskommissioner, kun Tyendeforligsmægleren bevares, men der skal mægles Forlig i Retten, og der skal være Bøde for at udeblive fra Forlig. Hvis vi skulle beholde denne Tvang og beholde Bøderne der, vil jeg dog i alt Fald i Smaafolks Interesse meget bede om, at Dommeren fik Lov til ikke alene efter sit Skøn at nedsætte Bøden, saaledes som han har